

Antikvariskt utlåtande om förvanskningsförbudet (PBL 8:13) i förhållande till befintlig liggtimmerbyggnad inom Guldets 17 i Sigtuna

Bakgrund

Sigtuna Guldets Holding AB har initierat arbetet med att ta fram en ny detaljplan för fastigheten Guldets 17 i Sigtuna, Sigtuna kommun. Syftet är att möjliggöra för ny flerbostadbebyggelse inom fastigheten.

Under våren 2024 har planförslaget varit ute på samråd. Som ett resultat av samrådet har kommunen sett behov av ett antikvariskt utlåtande med bedömning av huruvida den liggtimrade, befintliga sommarnöjesbyggnaden på fastigheten omfattas av förvanskningsförbudet, PBL § 8:13. Delar av lagparagrafen lyder:

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

Undertecknads tidigare bedömningar i planarbetet

Undertecknad är sedan 2021 anlita av exploatören, för att vara rådgivande avseende kulturmiljöfrågor i planarbetet. Samma år upprättade undertecknad en kulturmiljöanalys, daterad 2021-12-20, för fastigheten. I den lyftes att huvudbyggnaden till det före detta sommarnöjet (timmerhuset) är en byggnad värd att värna vid förändringar inom fastigheten. Där angavs vidare att "Byggnaden är hårt och ovarsamt ombyggd, men minner om sommarnöjesepoken. Varken byggnadens nuvarande exteriöra eller interiöra gestaltning behöver dock värnas av kulturhistoriska skäl."

Baserat på ovanstående bedömning om byggnadens förhållandevis låga bevarandegrad, upprättade undertecknad senare ett pm, daterat 2023-05-29, med förslag om att genomföra en utredning om timmerstommens skick och kvalitet. En sådan utredning genomfördes i september 2023 av timmerman Thomas Hagaeus, som redovisade resultat av sin utredning i en rapport, daterad 2023-09-13. Hans analys visar att relativt stora delar av timmerstommen tycks ha tagits bort och att timmerstommen i sig troligtvis är av ett ordinärt slag. Han anger också att byggnaden står på en stadig grund av huggen sten. Hans slutsats är det som han bedömer som värdefullt hos byggnaden, med nuvarande kunskapsläge, är dess läge och proportioner och inte så mycket själva materialet i sig självt.

Undertecknad delade Thomas Hagaeus bedömning och analys, och upprättade därför ett pm, daterat 2023-09-20, med kompletterande antikvarisk bedömning om själva timmerstomme. I detta pm skrev undertecknad bland annat:

Med tanke på den ovarsamma behandling som timmerbyggnaden utsatts för genom åren, är det snarare dess läge och proportioner som är värdebärande för kulturmiljön och för berättelsen om platsens utveckling, inte nödvändigtvis byggnadsmaterialet i sig. Undertecknad anser därför att kulturvärdet hos själva byggnadskroppen är förhållandevis lågt, men att det fortfarande är viktigt att tradera berättelsen om den tidigare sommarnöjesepoken.

I det fall kommunens byggnadsnämnd beslutar att timmerbyggnaden kan rivas, skulle det därför vara värdefullt för berättelsen om platsens utveckling, om timmerbyggnadens grundmur kvarstår som ett fotavtryck för det sommarnöje som en gång funnits där. Det skulle också vara värdefullt om det på något sätt går att ytterligare beskriva platsens tidigare historia i anslutning till stengrunden, kanske genom gestaltningen av den anslutande utemiljön och valet av växtmaterial.

Liggtimmerbyggnadens relation till PBL § 8:13

Med tanke på att liggtimmerbyggnaden är så pass ombyggd och förvanskad, anser undertecknad *inte* att den kan betraktas som särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt (PBL 8:13).

Undertecknad har tolkat det som att fastigheten inte kan omfattas av PBL 8:13, så som lagtexten är formulerad. Oavsett det, anser jag att fastigheten besitter kulturvärden som behöver värnas och traderas vidare i en förändringsprocess. Värdena består framför allt av karaktärsdrag och uttryck som minner om den tidigare sommarnöjesepoken. Därför är det positivt att kommunen avser att skydda dessa värden i detaljplanen.

Stockholm, 2024-08-27

Vicki Wenander

Bebyggelseantikvarie och medlem i SPBA, Sveriges Byggnadsantikvarier.
Sakkunnig kontrollant av kulturvärden - K enligt Boverkets föreskrift BSF 2011:15 KUL2, certifikat nr. SC0606-16.

070-614 14 55

vicki.wenander@wenanders.se

Wenanders Byrå
Björngårdsgatan 8

118 52 STOCKHOLM

